

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

יציאה במחט, טבעת, חומרים להעברת ריח

(ס"ב א') **משנה:** לא תצא אשה במחט הנקובה (המשמשת לתפירה). ולא בטבעת שיש עליה חותם. ולא בכוליאר. (ומבאר) מאי כוליאיר? מכבנתא (לר"ח ורמב"ם הוא תכשיט המקיף את הראש. לרש"י הוא סיכה לקשור מפתחי החלוק). ולא בכובלת. (ומבאר) חומרתא דפילון (צרור עם סם ששמו פילון שריחו ערב). ולא בצלוחית של פליטון (שמן אפרסמון).

(המשך משנה: (4) ואם יצתה (באחד מהנ"ל) חייבת חטאת. דברי רבי מאיר. דסבר משאוי הוא. (2) וחכמים: פוטרין בכובלת ובצלוחית של פליטון. דסברי תכשיט הוא, ודילמא שלפא ומחויא ואתיא לאיתוייה (תבוא לידי טלטולם ברשות הרבים).

(3) רבי אליעזר אומר (בברייתא): יוצאה אשה בכובלת לכתחילה. דסבר (תכשיט הוא, אבל אין לחשוש דלמא שלפא ומחויא, שכן) מאן דרכה למירמיה? אשה שריחה רע. אשה שריחה רע, לא שלפא ומחויא, ולא אתיא לאתוייה ארבע אמות ברשות הרבים.

אמר עולא: וחילופיהן באיש (טבעת שיש עליה חותם לאיש, הוא כמו שאין עליה חותם לגבי אשה. ולהיפך). אלמא קסבר עולא, כל מידי דחזי לאיש לא חזי לאשה, ומידי דחזי לאשה לא חזי לאיש.

(ומקשה) והא הוצאה כלאחר יד היא!⁴

(ומסיק) אלא אמר רבא פעמים שאדם נותן לאשתו טבעת (שלו) שיש עליה חותם להוליכה לקופסא, ומניחתה בידה (עונדתה באצבעה), עד שמגעת לקופסא. ופעמים שהאשה נותנת לבעלה טבעת שאין עליה חותם להוליכה אצל אומן לתקן, ומניחה בידו עד שמגיע אצל אומן.

שיטות הראשונים

יציאה בכובלת וצלוחית של פליטון: פסק הרמב"ם (שבת יטז) כחכמים, שאסור לצאת בהם, מדרבנן, שמא תחלוץ ותראה לחברותיה.

יציאה בטבעת לאיש: מן התורה, מותר לאיש לצאת בטבעת שיש עלה חותם, שתכשיט היא לו. דעת רב האי גאון, רבנו חננאל, רי"ף, ורש"י, שאסור עכ"פ מדרבנן.² ודעת הרמב"ם ורבינו תם, שהאיש יוצא לכתחילה בטבעת שיש עליה חותם, דלא גזרו חכמים באיש דילמא שליף ומחוי, לפי שאין דרכו בכך. והשו"ע³ כתב דעת רש"י, ואח"כ כתב דעת רבינו תם ורמב"ם.

1. אמתניתין קאי, והוצאת טבעת שמוציאתה דרך מלבוש באצבע, וזה שאינו תכשיט לה, אמאי חייבת חטאת, הרי לא הוציאה כדרך כל המוציאין, שכל המוציא דבר שאינו תכשיט לו, מוציאין אותו בידים ולא דרך מלבוש. רש"י.

2. רב האי גאון ורבינו חננאל ביארו שהוא מפני גזירה דרבא דאמר (ס"ב א') פעמים שהאשה נותנת לבעלה והאיש נותן לאשתו, לפיכך אסרו אחד האיש ואחד האשה לצאת בין בטבעת שיש עליה חותם בין בטבעת שאין עליה חותם, אחד האיש ואחד האשה. והרשב"א התקשה בדבריהם, עיי"ש. והמשנ"ב כתב (שא, ס"ק לו) דאסור, דגזרינן דלמא שליף ומחוי, ואתי לאתויי ד' אמות, כמו שגזרו בתכשיטי אשה.

3. או"ח שא"ט. מקורות - רב האי גאון ור"ח (הו"ד ברשב"א). רשב"א (נ"ט ב', ד"ה איכא דאמרי). רבנו חננאל (ס' א'; ס"ב א'). רי"ף (כח ב בדפיו). רא"ש (ס'). ר"ת (הו"ד בתוספות ד"ה וחילופיהן; תוספות עירובין ס"ט א' ד"ה כיוון דחזייה; ספר הישר חלק החידושים רד).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

יציאת איש בזמן הזה בטבעת שאין עליה חותם: כתב הר"ן, **שיש מי שאומר**, שעל פי סברת רבינו תם, עכשיו שגם אנשים רגילים בטבעת שאין עליה חותם, מותר האיש לצאת בה. אמנם הרמב"ם, אע"פ שהתיר לצאת בטבעת שיש עליה חותם, **כרבינו תם**, לא חילק בין זמן לזמן⁴. ודעת רבינו ירוחם, דכיון דחזינן דבזמן הזה הוי תכשיט לאיש, אינו חייב חטאת, אבל אסור משום שהוא תכשיט גם לאשה. **ותוספות, רמב"ן, ורשב"א** כתבו דמטעם מוטב יהיו שוגגין, נהגו עכשיו להקל⁵.

יציאה במחט לאיש: רי"ף ורמב"ם פירשו שמה שאמר עולא "וחילופיהן באיש", מתייחס גם למחט; שאם יצא במחט נקובה פטור, ושאינה נקובה חייב⁷. ורש"י כתב, דאטבעת קאי. **הרשב"א** הביאו, והוסיף, אבל במחט, איש ואשה כי הדדי נינהו (ובנקובה חייב). וכתב שכן פירש **רב האי**, וכן מוכחת כל הסוגיא. וכן דעת הרמב"ן. **והרא"ש** גם פירש **כרש"י**, אלא שהבין שלגבי מחט באיש, בשתיהן, נקובה ושאינה נקובה, פטורים⁸. **והשו"ע** סתם **כרשב"א**, ובשם יש אומרים כתב **כרי"ף ורמב"ם**.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שא)

- ת. לא יצא במחט התחובה לו בבגדו בין נקובה בין שאינה נקובה. ואם יצא בנקובה חייב, ובשאינה נקובה, פטור. ויש אומרים בהפך.
- ט. לא יצא בטבעת שאין עליה חותם, ואם יצא חייב. ואם יש עליה חותם לרש"י פטור, ולרבינו תם ולהרמב"ם מתר דאינו תכשיט אלא לאיש. אבל דבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה אסור גם לאיש (ועין לקמן סימן ש"ג) (סעיף י"ח).

4. ואדרבה, כתב שנהגו העם שלא יצאו בטבעת כלל. ב"י.

5. הרמב"ן כתב סברת הר"ן להקל, והקשה, ושמה תאמר הואיל ונאסר בב"ד ראשון צריך ב"ד אחר להתירו, אינו כן. שלא גזרו ב"ד על הטבעת אלא כך אמרו תכשיט מותר שאינו תכשיט אסור, ומנו חכמים את אלו. לפיכך, אם ראינו שהוא תכשיט בדורות האחרונים מותר. וזו הקולא רחוקה בעיני, כל שכן להורות בה, משום שאין נאה ולא מותר לאדם להתקשט בתכשיטין של נשים. לא הותר לו אלא של חותם מפני צרכו ושהוא נאה לו לנהוג כאדם חשוב. הלכך, אין הדורות משנין הדין הזה, ואין ראוי להורות כן. אבל ראיתי מנהג בני אדם לצאת בטבעת ואין מוחה בידם, ואף הנשים יוצאות בהן, והנח להם מוטב שיהיו שוגגות ואל יהו מזידות.

6. והשו"ע (או"ח שא"ט) הביא הדעות לעניין עיקר הדין. והרמ"א הפנה לסי' שג"ח. וכתב המשנ"ב (ס"ק לח), היינו דשם נתבאר האריך לנהוג בזה בזמנינו, ומשמע שם דאין למחות באיש הנושא אותם. ובחידושי רע"א כתב שם, דבעל נפש יחוש לעצמו שלא לצאת בטבעת כלל.

7. ואין טעמם שפטור במחט נקובה משום שהוא תכשיט, שכן שתיהן, נקובה ושאינה נקובה אינן תכשיט. אלא הטעם שזה דרך הוצאה וזה אינו דרך הוצאה. ביאור הגר"א (או"ח שא"ח). והוא מוכרח לכאורה, שאם היה תכשיט, היה הרמב"ם מתירה לגמרי לאיש. שהרי אין חשש שיראנו, וגם חשש שיפול אין, כמש"כ הרמב"ם ואינה אסורה אלא גזירה שמא תראה.

8. משום שאין דרכו להוציא, והוצאה כלאחר יד היא. וכן מוכח מקיצור פסקי הרא"ש, שכתב (לגבי מחט) "ואיש - בשנייהם פטור אב"ל אסור". וכן הבין הגר"א בדעת רש"י: **נמצאו ג' מחלוקות בדבר:** לדברי הרי"ף והרמב"ם, איש היוצא במחט שאינה נקובה, חייב; ובנקובה, פטור. לדברי הרא"ש, בין בנקובה בין בשאינה נקובה, פטור. ולדברי הגאונים רמב"ן ורשב"א, בנקובה, חייב; ובאינה נקובה, פטור. ע"פ ב"י.

9. או"ח שא"ח. וכתב המשנ"ב (ס"ק לג), ועיין במג"א שמסיק דהכל לפי הזמן: אם דרכו לצאת כך בחול ולא הוי תכשיט, הוי דרך הוצאתו בכך וחייב. ואם אין דרך הוצאתו בכך בחול, פטור אבל אסור משום דאינו תכשיט. וכתב עוד דאם רוב העולם אין דרכו להוציא בכך, אע"פ שאנשי מקום אחד מוציאים בכך, פטור אבל אסור. והטעם, משום דבטלה דעתן אצל כל אדם. מקורות - רמב"ם (שבת י"ה), רא"ש (סי' י). רמב"ן ורשב"א (ח"י ס"ב א', ד"ה אמר עולא).

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

(או"ח, הלכות שבת, סימן שג)

- ט. לא תצא במחט נקובה, ואם יצאה, חיבת. ושאינה נקובה, אם מעמדת בה קשוריה מתר לצאת בה, ואם אינה מעמדת בו קשוריה, אסור.
- י. לא תצא בטבעת שיש עליה חותם, ואם יצתה, חיבת. וכשאין עליה חותם לא תצא, ואם יצתה, פטורה.
- יא. לא תצא בכולייאר, והוא תכשיט שקושרת בו מפתחי חלוקה, ולא בכובלת. והוא קשר שקשור בו בשם שריחו טוב.